

ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΕΡΩΤΑΣ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΑΝΔΡΩΝ

|| Ο ΜΕΓΑΛΕΙΤΕΡΟΣ ΕΡΩΣ ΤΟΥ ΝΤΙΝΤΕΡΟ ||

Ένα αίσθημα που γεννιέται με το πρώτο αντίκρισμα. Ποιά ήταν η Σοφία Βαλόν. Άγάπη που κρατάει είκοσι χρόνια!... Η αντίδραση των οικείων της Σοφίας. Ο Ντιντερό σαρκυτάρης και παντρεμένος ξετραβιλιάνεται με τη Βαλόν. Ο χωρισμός τους για έξι μήνες. Η παθητικές επιστολές του φιλοσόφου. Μόνος, έρημος, μελαγχολικός. Απελπισμένος. Η επιστολές της Βαλόν, κλπ.

Όπως όλα οι μεγάλοι συγγραφείς, έτσι και ο Ντιντερό είχε πολλές ερωτικές περιπέτειες στη ζωή του. Ένας όμως έρωτας τον κράτησε σκληρό επί είκοσι χρόνια, ένας έρωτας τον έγοητεύσε, τον εμπόησε και τον έκανε εδωτισμένο δυο ολοκληρωτές δεκαετηρίδες. Ο έρωτάς του προς την Σοφία Βαλόν.

Όταν ο Ντιντερό γνώρισε την Σοφία Βαλόν, ήταν σαράντα περίπου χρονών. Ήδη, περιήχθησε στα μεγαλύτερα φιλοσοφικά και κοσμικά σαλόνια του Παρισιού. Η Σοφία Βαλόν ζούσε τότε με τη μητέρα της, χήρα από χωράφι από πλουσία, στο Παρίσι. Είχε δυο αδελφές παντρεμένες, την κυρία Λεζάντο, που έβρινε γρήγορα χήρα, και που ήταν τρομερά φιλόσοφος, μια δηλαδή από κείνες τις γυναίκες που αγαπούν να βλέπουν τους άνδρες να λιώνουν στα πόδια τους, χωρίς αυτές να αναγνωρίζουν καθόλου. Η άλλη αδελφή της Σοφίας, η κυρία γκνέ Σουανιζ, δεν έβριγγε επίσης στο γαμο της. Ο άνδρας της έφυγε από τη Γαλλία, ύστερα από μια καταγνώδη ζωοκοπία, και την άφησε με δυο παιδιά.

Η Σοφία ήταν κοπέλα γεμάτη από χαρίσματα. Ήταν γλυκιιά, τρυφερά, ελεύθερη, και συγχρόνως ξεύνη, συνετή και πολύ μορφωμένη.

Δεν είχε γνωστό που και πως πρωτογνώρισε τη Σοφία ο Ντιντερό, ο οποίος, σημειωτέον, ήταν τότε παντρεμένος. Από ένα γράμμα του όμως μαθαίνουμε ότι την άγαπησε εοθής μόλις την άνοιξε. Το ίδιο και η Σοφία αγάπησε άμεσα τον Ντιντερό.

Η αγάπη τους όμως συνάντησε στην αρχή τρομερά εμπόδια. Κ' εν πρώτοις τη ζηλοτυπία της κυρίας Λεζάντο, της αδελφής της Σοφίας. Η κυρία Λεζάντο αγαπούσε τόσο πολύ τη Σοφία, ώστε δεν άνεχόταν να την αγαπά κανείς άλλος. Γι' αυτό διέβαλε και κατασκοπεύαντε τον Ντιντερό στην αδελφή της. Της έλεγε ότι ήταν άσπιτος, όπως όλοι οι άνδρες, και θα γρήγορα θα την βριάρταν και θα την εγκατέλειπε.

Ο Ντιντερό το έμαθε όλα αυτά κι έγραψε στη λατρεμένη του:

«Πήγε στην αδελφή σας ότι τίποτε δεν θα με κάνει ν' αλλάξω τα αισθήματά μου έχω για σας, όχι μόνο γιατί σας αγαπώ με τον πιο βαθύ και ειλικρινή έρωτα, αλλά και γιατί πρόκειται να μια ήλιαια που δεν αλλάζει κανείς εύκολα χαρακτήρα και αισθηματία.

Και η μητέρα της Σοφίας δεν άντεξεσε λιγότερο απ' την κυρία Λεζάντο στην αγάπη της κόρης της με τον Ντιντερό. Πού μπορούσε να καταλήξει μια αγάπη με έναν παντρεμένο άνθρωπο; Για ν' αποπάσει λοιπόν την κόρη της από τη γοητεία του ένδοξου συγγραφέως, την πήρε και πήγαν να ζήσουν στο κτήμα τους της Κεατανίας. Κατ' αρχάς η κυρία Βαλόν είχε απομαρτήσει να μείνουν διαρκώς εκεί. Κατόπιν όμως είδε ότι αυτό ήταν αδύνατο κι έβρανόσε να μείνουν μόνον έξι μήνες.

Όταν πρωτοπήγε η Σοφία στην Κεατανία, ο Ντιντερό έβρινε απορημένος. Το Παρίσι τον στενοχωρούσε. Όπου και αν πήγαινε, έβριγγε. Η ιδέα ότι θα περνούσαν έξη μήνες χωρίς να δη την αγαπημένη του, ήταν γι' αυτόν άφορητη. Παρηγοριόταν μόνο γράφοντας στην αγαπημένη του, γοητώντας της διαρκώς. Στα γράμματά του αυτά της δηγρόταν και τα παραμικρότερα περιστατικά του συνείσταν. Έτσι ξεφελότανε και νόμιζε πως την είχε κοντά του.

«Θέλω, της έγραφε, να σου εξιστορώ όλες τις στιγμές μιάς ζωής που σου άνοιξε, θέλω να σε κάνω να διαβάσεις στα βιβλία μιάς καρδιάς όπου βασιλεύεις σύ, μόνο σύ. Όσο κι αν βαστάξη η άνοιξιά σου, όταν γυρίσεις δεν θαξω τίποτε να σου μάθω, τίποτε νέο να σου πω, ούτε και το ότι δεν έπαυα ούτε μια στιγμή να σε αγαπώ.

Στα γράμματά του του ξεφείγουν διαρκώς παράτονα για την άνοιξιά της :

«Αν ήξερες, αγαπημένη μου, της γράφει, σε τι έλευνη κατάσταση έπεσα απ' ότου έφυγες... Αλήθεια, τώρα βλέπω ότι σ' αγαπώ δυο φορές περισσότερο από ό,τι πίστευα.

Η άνοιξιά σου μου είχε βαθύτατα αισθητή σε κάθε στιγμή. Κάποτε αισθάνομαι ότι κάτι μου λείπει και προσπαθώ να καταλάβω τι είναι

αυτό. Εσθές βλέπω ότι είσαι εσύ! Αν σιμείη να βρω έξω, χωρίς να ξέρω πού πήγαινα, γρήγορα νοιάθο ότι θα ήθελα να ρθώ εκεί που βρίσκεσαι. Όταν βρίσκω μια ευγενή τον άνθρωπο αισθάνομαι να με καταλαμβάνη η πόησις και γρήγορα ληπύω γιατί δεν έχω την έλπιδα να σε ιδώ κοντά μου για μια στιγμή...

Η μέρες, αγαπημένη μου, είναι άτελειότες, αιώνες ή εβδομάδες. Δεν είναι καλά ούτε στο σπίτι μου, ούτε πουθενά άλλου. Η συντροφιά με διασκεύω όταν μου τυχαίνουν και τις εσπήμες όταν μου λείπουν.

Γράφοντας τα όλα αυτά ο Ντιντερό, δεν λέει υπερβολές. Πραγματικώς, η άνοιξιά της λατρεμένης του τον θανάτωνε. Πιχτείτε φριχτά ότου κι αν βριζαίετα.

Στο σαλόνι του άλλου του βαρώνου γι' Ουδάκ είναι τόσο μελαγχολικός, ώστε η λεβερά του βαρώνου τον περιάει:

—Αγαπητή Ντιντερό, του λέει, αρχίζω να φοβόμαι για την ύγεια σας. Τέτοιες μελαγχολίες δεν έχουν καλά τέλος.

Ο Ντιντερό ωστόσο δεν δίνει προσοχή στα παραύματα. Αποτραβηγμένος απ' τους άλλους, μόνος κι έρημος, βυθίζοταν στην πικρή γλώσσα των ρευμάσων του. Φανταζότανε τι θα αισθανόταν αν έβρανα έβλεπε την αγαπημένη του να μπαίνει στο σαλόνι του βαρώνου γι' Ουδάκ... Της γράφει μάλιστα σχετικά :

«Αν γνώτανε αυτό το θαύμα, αν σας έβλεπα έβριγγα στο πλεύρι μου, θα μπορούσα να πεθάνω από τη χαρά μου!... Είμαι βέβαιος ότι τίποτε δεν θα μ' εμπόδιζε να όρησω επάνου σου, να σε φίλησω με όλη τη δύναμή μου και να κρατήσω το πρόσωπό μου άνοιχτισμένο στο δικό σου, ως πού να ξαναόησω οί παιδιά στην καρδιά μου!...

Και η Σοφία, όμως, έγραφε κι αυτή τακτικά γράμματα στον Ντιντερό, τα οποία δυστυχώς δεν διασώθηκαν. Όταν έβρινε για το περιεχόμενό τους, το ξέρουμε από τον ίδιο τον Ντιντερό, ο οποίος ανέφερε φράσεις των επιστολών της Σοφίας στα γράμματά του.

«Μου λες, του έγραφε σ' ένα της γράμμα, πράγματα γλυκά, τρυφερά. Είναι σίγουρη ότι τα αισθάνομαι πολύς. Μα τα λες άγαπη μόνο σε μένα;

Άλλοι επέλιγγε έτσι το γράμμα της :

«Μα θέλεις πούττω να σ' αγαπώ πάντοτε σαν τραυλή; Δεν σε κωφάει αυτό λυγιά; Η μητέρα μου θέλει να μείνουμε έδω τρεις μήνες άνοιξη. Ο χρόνος και η άποστασις μεγαλώνουν την αγάπη μου, αν μπορώ αγάπη σαν τη δική μου να μεγαλώση άνοιμα περισσότερο.

Δεν του έγραφε μόνο αισθηματικά γράμματα η Σοφία. Του έστειλε και χρισίες για όλα τα έργα που της έπελάθε. Τα γράμματά της όμως ήσαν πάντοτε σπυνητα.

«Α! επί τέλους, της έγραφε ο Ντιντερό, ύστερα από ένδεκα χρόνια άλληγοφιας, να ένα γράμμα σου σωστό, άληθινο. Αυτό, μάλιστα, λέγεται γράμμα. Μια φορά στη ζωή σου κατάρφες; να κωδεντινιάξη μαζί μου συνεχώς σ' έξη κατεβανά!...

Μα δυο σίντομα και αν ήσαν τα γράμματά της Σοφίας, ο Ντιντερό τα έφρασε φαντασιακά και τα πρηνερα άνοιπνονα. Όταν άργούσε να πάρη γράμμα της, έβρινε το κέφι του, μελαγχολούσε, όλα του έφταγαν. Καθόταν τότε και της έγραφε τον πόνο του :

«Δεν είμαι πιά άνοιξός γι' τίποτε, όταν άργώ να πάρη γράμμα σου, Σοφία. Ο χωρισμός μου αλλάζει. Γίνομαι χωρίς λόγο γκωφισμένος, παράρφενος. Όλα κα όλοι μου προσενούν πληξια.

Αν η Σοφία αφέθεσε καμιά φορά πλέον της έδδομάδας να του γράφη, ο Ντιντερό καρδιολογικώς τραυλιανόταν απ' την άνοιξιά. Δεν ήξερε τι να υποθέση.

«Μά τι σιμείανει λοιπόν; της έγραφε. Γιατί αυτή η άργοφωρία, αγαπημένη μου; Μήπως είσαι άρρωστη;... Μα όλα λοιπόν σιμοποιούν έναγιον μας, για να δηλητηριάξουν και τη μόνη εύτυχία που μιάς μένει, τη μόνη παρηγοριά που έχουμε...»

Στο προσεχές φέλλο θα συνεχίσουμε την εξιστορήση του μεγάλου αυτού έρωτος του Ντιντερό, που κράτησε είκοσι ολοκληρω χρόνια.

